

הצעת פתרון- בחינת הבגרות בגיאוגרפיה

קיץ 15 שאלון 57102

הצעת הפתרון נכתבה על-ידי מורי הגיאוגרפיה
בבתי הספר של קידום.

נתי"ב אתיופיה

1. מיקום ועיצוב נוף

- א. אתיופיה ממוקמת במזרח אפריקה והמדינות הגובלות בה: מצפון אריתראה, מצפון מערב סודן, מדרום מערב- סודן הדרומית, מדרום- קניה, ממזרח- סומליה וג'יבוטי.
- ב. אתיופיה נמצאת בסמיכות למיצר הימי- באב אל מנדב ("שער העולם") מיצר ימי זה הוא בעל חשיבות גאופוליטית וגאוכלכלית רבה. דרכו עוברות כל אוניות הנפט מהמפרץ הפרסי וכל אוניות הסחורות מהמזרח ומסין בדרכן לאירופה הצרכנית גם בדרך לארה"ב המגה צרכנית זהו נחשב מסלול קצר ובטוח משמעותית במקום להקיף את אפריקה דרך האוקיאנוסים ההודי והאטלנטי. כל אוניית נפט או סחורות משאירה מס מעבר במצרים ובתעלות וזהו ענף כלכלי מכניס מאוד. בנוסף מקומות אילה רוויים מאבקים ומלחמות שליטה בשל פוטנציאל זה.
- אתיופיה מתקשה לנצל משאב זה כי ג'יבוטי מפרידה בינה ובין המיצר.
- ג. רצועת הנוף המרכזית באתיופיה היא הררית, גבוהה 2500 מטר ומעלה. אילו הם הרי גראניט שהתרוממו והתקשו לאט בשל רצועות הבקעים שחוצות את המדינה. ניתן לראות שיש גם מספר הרי געש (שאינם מאופיינים בגובה רב). למעשה הלוח הסומאלי מתרחק ונפתח מהלוח האפריקאי וזה יוצר בקע פעיל מבחינה טקטונית דרכו עולה מאגמה ומתקשה לאט ויוצרת את הגראניט. אם כן שתי השפעות על עיצוב הנוף במדינה – הרי גרניט ורמות בזלת.

2. הנילוס הכחול

- א. תוואי הזרימה של הנילוס הכחול – מקורו בימת טנה שבלב רמת אתיופיה, הוא חוצב את מסלולו הקניוני בין הרמה ההררית משטר הזרימה מהיר והוא רצוף מפלים. כאשר הוא עובר לסודן המישורית זרימתו נעשית רחבה נפתולית ואיטית יותר.
- ב. משטר הזרימה בנהר – מיולי עד ספטמבר בעלייה, כאשר שיא הזרימה בנהר מתרחשת בספטמבר והחל מספטמבר יורדת בצורה חדה עד לכדי כמעט ייבוש מוחלט ביוני שם מתחילה להתחדש הזרימה.
- אקלים המונסון ששורר באתיופיה ניכר מאוד בגרף זה- מאחר ומונסון מאופיין בגשמי קיץ וחורף יבש יחסית. ואנו רואים כי הנחל בשיא אייתנו במהלך הקיץ וכמעט מתייבש בחורף.
- ג. בסכר הידרואלקטרי מפיקים חשמל באמצעות טורבינות שזרם המים מסובב. לאחר שהמים סיבבו את הטורבינה הם חוזרים אל הנחל השימוש בהם זמני ולא פוגם באיכותם משתמשים רק בכוח שלהם ולא במים עצמם. לעומת סכר לצורכי אגירה שתייה וחקלאות שימעיט את המים משאר המשתמשים בדרך ובכלל זה מצריים ויריד את איכותם.

3. אדיס אבבה

- א. שלושה גורמי מיקום של העיר- במרכז הגיאוגרפי של המדינה. יושבת בין שלושת הנהרות העיקריים במדינה. יושבת על כביש ראשי שחוצה את היבשת. מבין הכבישים היחידים שקיימים במדינה.
- ב. אוכלוסיית אדיס אבבה הולכת וגדלה כאשר בין 1984 ל 2013 היא הכפילה את גודלה. שני גורמים לכך הם- שיעור ריבוי טבעי גדול מאוד. והגירה מהכפרים אל העיר בתהליך העיור.
- ג. שני קשיים שעלולים להיגרם בעיר בעקבות גדילת האוכלוסייה- פיצוץ אוכלוסין, תברואה ירודה, עוני, מחלות, צפיפות, שכונות פחונים וסלאמס, פשיעה, חינוך ירוד, פגיעה בתשתיות.

4. חקלאות ופיתוח כלכלי

- א. רמת החקלאות במדינה אינה מתקדמת. על פי התמונות שני מאפיינים של החקלאות הם- שהיא עתירת כוח עבודה, נטולת מיכון חקלאי ומבוססת על גידולים ללא חממות או השקייה מתקדמת.
- ב. הבדל בין החקלאות ממזרח לקו 40 וממערבה לו הם- גובה השטח ממזרח לקו יותר נמוך ומתון ומאפשר יותר חקלאות של גידולים לעומת השטח ההררי ממערב לקו שיאפשר רק גידולי בקר ומראה.
- ג. שני משאבים טבעיים של אתיופיה שהיא יכולה לנצל לכלכלתה- מים- לבניית סכרים הידרואלקטריים ויצירת חשמל. ומתכות זהב ופלטיה שמצויים בקרבת הבקע ובוודאי שאם יחפשו ימצאו שם עוד סוגים אופייניים.

5. אוכלוסייה

- א. מבנה הגילים של אתיופיה מאופיין בריבוי טבעי גבוה, שיעור ילודה גבוהה, שיעור תמותה גבוהה ותוחלת חיים נמוכה. האוכלוסייה התלויה בעיקר של ילדים רבה מאוד ביחס לאוכלוסייה היצרנית.
- ב. עלפי שני הנתונים: רמת הפיתוח של אתיופיה נמוכה מאוד.
- ג. גורם אפשרי אחד לירידה המתונה בשיעורי הפרייון באתיופיה הוא: עליה במעמד האישה, תהליך העיור, עלייה בשיעור ההשכלה.
גורם אפשרי אחד לירידה המתונה בשיעורי התמותה : תרופות, חיסונים, מודעות, עלייה בשירותי התברואה והניקיון.